

Abstrakt

Cílem této práce je určit jakým způsobem proměny gotického žánru v devatenáctém století odrážejí postupné změny, kterými ve viktoriánské společnosti prošly koncepty zrakového vnímání a nadpřirozena. Devatenácté století je dobou, kdy vědecký pokrok jasně dokázal, že existují věci pouhým okem neviditelné, a kdy nově se rozvíjející psychologie poukázala na to, že ne všechno, co lidé vidí, opravdu existuje. Bylo také dobou, kdy se začaly vynořovat pochybnosti o náboženských dogmatech, která se dříve jevila jako neotřesitelná. Lidé postupně ztráceli neochvějnou víru v neviditelné a zároveň si začali uvědomovat, že zrak je jako nástroj poznání nedostačující, a že mysl může ošálit smysly. V důsledku všech těchto vývoje se přímočarý koncept reality a reálného zkomplikoval, a tyto komplikace jsou především obsažené v literárním žánru, který se vyvinul z gotického románu, konkrétně ve viktoriánských duchařských povídkách.

Základní tropy gotického žánru v těchto povídkách zůstávají, změna spočívá v jejich použití, v reakcích protagonistů a v hlavním konfliktu povídek, který je určen novými poznatky o zraku a lidské mysli. V mnoha případech mizí jasné vymezení mezi hrdinou příběhu a antagonistou, který se často dá chápat jako součást hrdinovy mysli, která na sebe bere viditelnou podobu. V mnoha případech hrdina příběhu není nevinná oběť a jeho protivníkem není nutně nějaká hrozba zvenčí, ale zlo, strach, nebo pochyby, které se skrývají v něm samotném. Konflikt mezi hrdinou a jeho protivníkem je nahrazen vnitřním konfliktem a zmatením postavy, která je svědkem něčeho potencionálně nadpřirozeného. Tento konflikt je založen na dvou protikladných konceptech, které byly oba ve viktoriánské době běžné. První z nich je shrnutý ve rčení „vidět znamená vědět,“ zatímco ten druhý je obsažen v objevech, které potvrzují v zásadě subjektivní povahu lidského zraku. Společenský kontext se tak neodráží pouze ve vyobrazení a roli nadpřirozena, ale, možná nejmarkantněji, v chování člověka, který

je nadpřirozenem konfrontován. Moje teze tedy zní, že hlavní konflikt ve viktoriánských duchařských povídkách už není mezi postavami a objektivně vnímaným nadpřirozeným zlem, ale mezi konfliktními pojetími zrakového vnímání a reality v mysli protagonisty, který váhá nad tím, zda vůbec něco viděl a snaží se na svou percepci v zájmu vlastního klidu naroubovat některý z medicinských, či psychologických konceptů, které důvěrně zná; a že tato inovace oproti gotickému žánru odráží strachy a pochybnosti způsobené novými poznatky a myšlenkovými směry, které se objevily ve viktoriánské době.